

Sú poistenci štátu nesvojprávní?

18.9.2026 - Martin Vlachynský | INESS

Bolo jasné, že spojenie Dôvery a Unionu prebudí už pomaly utíchnuté vody úvah o zmene systému zdravotných poisťovní. Aktuálne prebehol médiami návrh KDĽ o tom, aby boli štátni poistenci automaticky poistencami štátnej VŠZP.

Asi vás neprekvapí, že to považujem za zlý nápad. A to z dvoch dôvodov. Tým prvým je fakt, že tento nápad nie je nič iné, len skrytý unitár. Plnú kontrolu nad výškou platby za poistenca štátu má vláda. Otočením kohútika môže štátnej poisťovni priliatť tolko peňazí, koľko bude chcieť. V takom prostredí samozrejme nemôže konkurent prežiť.

Kto chce, môže si tento argument otočiť aj naopak. Vláda by mohla VŠZP otočením kohútika do opačnej strany zasa zničiť. Skôr ale predpokladám prvý scenár. Znamená by nulovú motiváciu manažmentu štátnej poisťovne správať sa efektívne. Veď čokoľvek by sa dalo zvaliť na nízku platbu za poistencov štátu a následne jej zvýšením sanovať.

Druhým dôvodom sú poistenci. Roky tu panujú u časti politikov snahy pozeráť sa na poistencov štátu nie ako na jednotlivých autonómnych klientov, ale ako na jednoliatu masu. Jedným z prejavov je roky trvajúci politický súboj o tom, či platba za poistenca štátu bude počítaná na úrovni jednotlivca (napríklad odvodením od priemernej mzdy), alebo ako jedna veľká suma.

Tento súboj je najviditeľnejším prejavom dvadsať rokov trvajúceho stretu dvoch pohľadov na zdravotníctvo. V jednom pohľade zdravotníctvo slúži štátu. Pacienti v ňom nie sú klienti, sú stránky. Nemajú výber, sú pridelení. Pacient je objekt systému. Poskytovatelia majú bližšie k úradom, ako k podnikateľom. Vládnú tabuľky, jasná hierarchia moci a prísny formalizmus. Niečo ako policajný zbor, ktorý ako prirovnávanie dokonca použila aj KDĽ v tlačovke.

V druhom pohľade je zdravotníctvo výrobný ekonomický sektor s podnikateľmi, investormi, klientami, súťažou. Štát v ňom hovorí čo chce, ale nehovorí, ako to chce. Len kontroluje, či to dosiahol. Do rozhodovania vstupujú aj autonómni pacienti. Pacient je subjekt systému.

Presun poistencov štátu pod VŠZP je filozofickým posunom k prvému modelu. Ten považujem za hrošie riešenie nielen kvôli tomu, že som fanúšikom osobnej slobody a verím, že ako človek o svojom využívaní služieb zdravotnej starostlivosti viem rozhodovať lepšie, než keď o tom rozhoduje politik. Ale aj preto, že prudké zmeny ktoré zažívame vďaka starnutiu, technologickým zmenám a finančnému vyčerpaniu povojnového modelu sociálneho štátu, od zdravotníctva vyžadujú nárast produktivity. Ktorá z dvoch ciest vedie bližšie k tomu, aby do zdravotníctva prenikali inovácie, kapitál a efektívne rozhodovanie?

Ozdravme, 11.9.2026

<https://iness.sk/su-poistenci-statu-nesvojpravni>